

Ореста Клонцак – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Національного лісотехнічного університету України, м. Львів, Україна.

Коло наукових інтересів: методика викладання іноземних мов, інноваційні підходи до організації навчання у вищій школі, порівняльна педагогіка, академічно-громадське навчання, вища освіта в університетах США.

 oklontsak@gmail.com

 <https://orcid.org/0000-0003-1271-3932>

УДК 811.111-047.22

<https://doi.org/10.32405/2411-1317-2026-2-174-183>

Подано до редакції: 15.03.2026

Прийнято після рецензування: 05.04.2026

Затверджено до друку: 11.05.2026

Опубліковано: 29.05.2026

ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Анотація. Статтю присвячено аналізу ефективних засобів формування англomовної комунікативної компетентності у студентів немовних спеціальностей. Обґрунтовано актуальність дослідження у зв'язку з необхідністю підвищення рівня цієї компетентності майбутніх фахівців різних галузей у контексті сучасних євроінтеграційних процесів. Для досягнення мети дослідження застосовано методи аналізу, систематизації, зіставлення та узагальнення. Розглянуто підходи до трактування понять «комунікативна компетентність» та «іншомовна комунікативна компетентність». Проаналізовано структуру англomовної комунікативної компетентності, яка охоплює взаємопов'язані компетенції, а саме: мовленнєву, соціолінгвістичну, соціокультурну, загальнонавчальну, дискурсивну, компенсаторну. Виокремлено й охарактеризовано засоби, що сприяють формуванню англomовної комунікативної компетентності у студентів немовних спеціальностей, зокрема рольові ігри, використання відеоматеріалів, проблемне навчання, читання та аналіз фахової літератури, засіб «перевернутої аудиторії». Встановлено, що рольові ігри сприяють розвитку міжособистісного спілкування через моделювання реальних комунікативних ситуацій. Використання відеоматеріалів забезпечує розвиток аудитивних і мовленнєвих умінь, соціокультурної обізнаності та підвищує мотивацію до навчання. Робота з фаховими англomовними текстами сприяє засвоєнню лексико-граматичних структур, розвитку критичного мислення та формуванню здатності застосовувати здобуті знання у професійно орієнтованому спілкуванні. Модель «перевернутої аудиторії» стимулює самостійність студентів, активізує роботу з автентичними ресурсами і поєднує рецептивні й продуктивні мовленнєві навички в контексті професійних ситуацій. Метод проблемного навчання розвиває критичне мислення, уміння аналізувати інформацію, аргументовано висловлювати власну позицію та приймати рішення іноземною мовою. Зроблено висновок, що поєднання цих засобів забезпечує розвиток мовних, комунікативних і соціокультурних компетентностей та сприяє підготовці майбутніх фахівців до ефективної комунікації англійською мовою.

Ключові слова: комунікативна компетентність; англійська мова; студенти немовних спеціальностей; рольові ігри; відеоматеріали; проблемне навчання; «перевернута аудиторія».

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізаційних процесів та інтеграції України до європейського та світового освітнього простору суттєво зростає необхідність під-

вищення рівня англомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців різних галузей. Освітньо-професійні програми підготовки здобувачів вищої освіти немовних спеціальностей, як бакалаврського, так і магістерського рівнів, передбачають формування загальної компетентності – здатності спілкуватися іноземною мовою.

Нормативно-правове підґрунтя актуалізації цієї проблеми визначається сучасними державними документами. Зокрема, Закон України «Про застосування англійської мови в Україні» від 04.06.2024 у редакції від 01.01.2025 офіційно закріплює статус англійської мови як однієї з мов міжнародного спілкування в Україні та визначає перелік посад, кандидати на які зобов'язані володіти англійською мовою. Це суттєво підвищує вимоги до рівня іншомовної підготовки майбутніх фахівців на етапі здобуття вищої освіти. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки серед ключових пріоритетів визначає інтернаціоналізацію вищої освіти. Для досягнення цієї стратегічної цілі передбачено стимулювання вивчення англійської та інших іноземних мов, підвищення вимог щодо володіння ними (Верховна Рада України, 2022).

Водночас окремі науковці, зокрема Купчик та ін. (2023), вважають, що англійська мова виявилася перешкодою у процесі інтеграції закладів вищої освіти (ЗВО) в європейський освітній простір, власне, через недостатню англомовну компетентність учасників освітнього процесу, а саме володіння мовою на рівні B2 і вище відповідно до Глобальної шкали англійської мови (Global Scale of English).

Таким чином, формування англомовної комунікативної компетентності у студентів немовних спеціальностей нині набуває особливої актуальності. Підвищення цього рівня сприятиме розширенню можливостей участі майбутніх фахівців у міжнародних конференціях і стажуваннях, підвищенню їхньої конкурентоспроможності на вітчизняному та міжнародному ринках праці, а також забезпеченню ефективної професійної діяльності в умовах глобалізованого суспільства. Це зумовлює необхідність пошуку та обґрунтування ефективних засобів формування англомовної комунікативної компетентності у системі підготовки здобувачів вищої освіти немовних спеціальностей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування іншомовної комунікативної компетентності студентів немовних спеціальностей упродовж багатьох десятиліть досліджувалась як зарубіжними, так і вітчизняними вченими. У сучасному науковому дискурсі окремі аспекти формування цієї компетентності висвітлено у дослідженнях таких авторів, як Герасимчук та ін. (2024), Жарко (2018), Птушка (2024), Рідель & Кириченко (2020), Романюк та ін. (2022), Шестель та ін. (2019), Zadorozhna et al. (2023) та ін.

З метою вдосконалення освітнього процесу вчені досліджують різні засоби, що сприяють формуванню англомовної комунікативної компетентності. Зокрема, формування іншомовної комунікативної компетентності засобами рольових ігор вивчають О. Матієнко, С. Бучанська, Ю. Холмакова, В. Черниш, А. Демішева, Н. Дзендзьора. Відеоматеріали як засіб розвитку іншомовної комунікативної компетентності студентів немовних спеціальностей досліджують Т. Литньова, Ю. Байло, М. Богачик, В. Захарова, І. Зозуля, С. Canning-Wilson, J. Harmer, S. Stempleski. Вчені Д. Ольшанський, І. Кисельова, М. Терещук вивчають особливості формування англомовної комунікативної компетентності студентів немовних спеціальностей на основі читання фахової літератури. Особливості формування англомовної комунікативної компетентності за допомогою моделі «перевернута аудиторія» (англ. Flipped Classroom) у немовних ЗВО досліджують О. Ковтун, В. Крикун, Л. Купчик, А. Літвінчук, І. Микитин.

Метою дослідження є аналіз ефективних засобів формування англомовної комунікативної компетентності у студентів немовних спеціальностей.

Для досягнення поставленої мети дослідження застосовано комплекс дослідницьких методів, а саме: метод аналізу, систематизації, зіставлення, узагальнення. Здійснено аналіз нормативно-правових та законодавчих документів, що регулюють вивчення англійської мови в Україні. Аналіз і узагальнення наукових праць уможливили осмислення сутності понять

«комунікативна компетентність» та «іншомовна комунікативна компетентність», визначення їхніх структурних компонентів, виокремлення та обґрунтування ефективних засобів формування англомовної комунікативної компетентності у студентів немовних спеціальностей.

Результати та обговорення. Термін «комунікативна компетентність» було введено в науковий обіг Д. Гаймсом (D. Hymes) у 1967 р. для позначення сукупності знань, вмінь і навичок, необхідних мовцям та слухачам для адекватного та ефективного спілкування в різних соціальних контекстах. На відміну від поняття «граматичної компетентності», запропонованого Н. Хомським (N. Chomsky), що зосереджувалася передусім на знанні мовної системи та її універсальних характеристик, підхід Д. Гаймса акцентував увагу на важливості врахування соціокультурних чинників комунікації. Учений обґрунтував етнографічний підхід до вивчення мови, який охоплює весь спектр знань про способи продукування й інтерпретації висловлювань відповідно до норм і правил конкретних мовних спільнот і культурних традицій. Відтоді поняття комунікативної компетентності посідає ключове місце в соціолінгвістиці та інших напрямках мовознавства, орієнтованих на соціальний аспект функціонування мови (Foster-Cohen, 2001).

Відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти: навчання, викладання, оцінювання (Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment), мовна або комунікативна компетентність розглядається як здатність людини діяти в різноманітних комунікативних ситуаціях шляхом створення та сприйняття текстів у певних тематичних і соціальних сферах. Така діяльність реалізується за допомогою відповідних мовленнєвих стратегій і з урахуванням умов та обмежень конкретного контексту спілкування. Водночас згадана компетентність формується цілеспрямовано в процесі вивчення мов і забезпечує здатність особистості ефективно розв'язувати комунікативні завдання в різних умовах взаємодії (Verhelst et al., 2009).

У лінгводидактиці комунікативна компетентність інтерпретується як сукупність внутрішніх ресурсів особистості, що забезпечують реалізацію ефективної комунікативної діяльності в ситуаціях міжособистісної взаємодії. Вона також визначається як здатність особистості інтегрувати й застосовувати різноманітні знання – мовні, паравербальні, соціокультурні, а також знання норм і правил спілкування для ефективного виконання конкретних комунікативних завдань у відповідних контекстах або ситуаціях (Купчик та ін., 2023, с. 3).

Важливо зазначити, що багатомовну компетентність (Multilingual competence) визначено як одну з восьми ключових компетентностей для навчання упродовж життя (Key Competences for Lifelong Learning) згідно з офіційними рекомендаціями Європейської комісії. У її документі багатомовність розглядається як стратегічно важлива здатність ефективно використовувати кілька мов для спілкування, навчання та професійної діяльності. Така компетентність сприяє академічній і професійній мобільності, розвитку міжкультурного діалогу та активній участі громадян у суспільному житті Європейського Союзу (Council of the European Union, 2018).

Таким чином, формування іншомовної, зокрема англомовної, комунікативної компетентності студентів немовних спеціальностей сприятиме їхній участі в міжнародних освітніх і наукових проєктах, програмах академічної мобільності, міжнародних конференціях, підвищить конкурентоспроможність майбутніх фахівців на міжнародному ринку праці в умовах глобалізації.

Купчик та ін. (2023) зазначають, що англомовна комунікативна компетентність учасників освітнього процесу формується через їхню взаємодію на основі комунікативно-орієнтованих завдань і автентичного навчального матеріалу та базується на реалізації комунікативно орієнтованого методу вивчення мови, витоки якого сягають ще 70–80-х років ХХ ст.

О. Матієнко та С. Бучанська наголошують, що загальна стратегія навчання іноземних мов спрямована на використання комунікативного підходу, який визначає практичну мету навчання й вивчення іноземних мов, а саме: формування і розвиток іншомовної комунікативної

компетентності шляхом провадження студентом іншомовної мовленнєвої діяльності. Отже, оволодіння засобами спілкування (фонетичними, лексичними, граматичними) спрямовані на їхнє практичне застосування у процесі спілкування (Матієнко & Буцацька, 2022, с. 156).

Іншомовну комунікативну компетентність розглядають як здатність особистості розуміти та відтворювати нерідну мову не лише на рівні фонологічних, лексико-граматичних і країнознавчих знань та мовленнєвих умінь, а й відповідно до різноманітних цілей та специфіки ситуації спілкування. З огляду на це ефективна комунікація передбачає не тільки володіння мовною системою та граматичними нормами, а й уміння справляти комунікативний вплив на співрозмовника, добираючи відповідні мовленнєві засоби залежно від завдань взаємодії (Матієнко & Буцацька, 2022, с. 156).

Проаналізувавши наукові праці Т. Литньоївої, С. Романюк, Л. Денисюк, О. Матієнко, С. Бучанської можна стверджувати, що формування іншомовної комунікативної компетентності студентів, зокрема немовних спеціальностей, охоплює розвиток мовних, мовленнєвих, соціокультурних, стратегічних і дискурсивних умінь, опанування норм природної комунікації та здатність до практичного застосування мовних і позамовних засобів (міміки, жестів, рухів) у різноманітних комунікативних ситуаціях (Матієнко & Буцацька, 2022; Литнюова, 2025; Романюк та ін., 2022). Отже, комунікативна компетентність – це сукупність знань, умінь і навичок та здатність ефективно реалізовувати їх у процесі міжкультурної комунікації.

Структура англомовної комунікативної компетентності є багатокомпонентною та охоплює низку взаємопов'язаних компетенцій, таких як мовна (лінгвістична), мовленнєва, соціолінгвістична, соціокультурна, загальнонавчальна, дискурсивна, компенсаторна. *Мовна (лінгвістична) компетенція* передбачає оволодіння мовним матеріалом (лексичними, граматичними, фонетичними засобами) з метою їхнього ефективного використання в усному та писемному мовленні). *Мовленнєва компетенція* пов'язана з формуванням умінь і навичок здійснювати комунікацію із застосуванням чотирьох основних видів мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання та письмо. *Соціолінгвістична компетенція* забезпечує здатність використовувати мовні засоби відповідно до конкретної комунікативної ситуації, дотримуючись норм мовленнєвої поведінки, притаманних країні, мова якої вивчається. *Соціокультурна компетенція* передбачає засвоєння знань про соціокультурні особливості країни, мова якої вивчається, її культурні цінності, традиції та морально-етичні норми, а також формування умінь використовувати ці знання у процесі міжкультурної взаємодії. *Загальнонавчальна компетенція* сприяє розвитку в студентів умінь і стратегій навчальної діяльності, необхідних для оволодіння іноземною мовою. Крім того, структура англомовної комунікативної компетентності містить *дискурсивну компетенцію*, що забезпечує здатність будувати логічно та змістовно цілісні висловлювання, а також *компенсаторну компетенцію*, яка полягає у вмінні долати мовленнєві труднощі шляхом застосування різних комунікативних стратегій (Романюк та ін., 2022; Рідель & Кириченко, 2020; Жарко, 2018).

Т. Рідель та Т. Кириченко переконані, що говорячи про комунікативну компетентність студентів, які вивчають іноземну мову на немовних факультетах ЗВО, доцільно говорити про можливість і необхідність формування навчальної, мовної, соціолінгвістичної, соціокультурної та компенсаторної компетенцій як основних складових у процесі формування комунікативної компетентності. Формування мовної компетенції при цьому має спрямовуватися на розвиток уміння користуватися мовним матеріалом у процесі отримання певної інформації під час міжкультурного спілкування. Соціолінгвістична компетенція передбачає вміння користуватися реаліями, особливими мовними зворотами, специфічними правилами мовного спілкування, характерними для країни, мова якої вивчається. У свою чергу, соціокультурна компетенція визначається знанням соціокультурних особливостей зарубіжної країни. Навчальну компетенцію формує вміння працювати зі словником, довідковою літературою тощо. Особливе місце в системі формування комунікативної компетентності у студентів немовних спеціальностей посідає компенсаторна компетенція під якою розуміють ситуацію, коли студент здатен

розв'язувати поставлені комунікативні завдання різної складності з використанням обмежених мовленнєвих засобів, достатніх для комунікації (Рідель & Кириченко, 2020, с. 11).

З метою формування англомовної комунікативної компетентності в системі підготовки здобувачів вищої освіти немовних спеціальностей застосовують різноманітні педагогічні засоби й технології, що забезпечують активізацію мовленнєвої діяльності та наближення освітнього процесу до реальних умов професійної комунікації, як-от: рольові ігри; використання відеоматеріалів; проблемне навчання; читання й аналіз фахової літератури; засіб «перевернутої аудиторії». Розглянемо детальніше кожен із цих засобів у контексті формування англомовної комунікативної компетентності.

Рольова гра є одним зі шляхів створення комунікативної ситуації, яка сприяє реалізації міжособистісного спілкування на занятті. Рольові ігри орієнтують студентів на планування особистої мовленнєвої поведінки і прогнозування поведінки співрозмовника. Рольова гра передбачає елемент перевтілення студента у представника певної соціальної групи, професії тощо, що сприймаються студентами як реальна дійсність (Матієнко & Бучацька, 2022, с. 158). Така ідентифікація здобувача освіти з майбутньою професійною роллю дає змогу не лише відпрацювати відтворення мовленнєвих моделей, а й активізує соціальний досвід студентів, їхні уявлення про норми міжкультурної взаємодії та професійну етику спілкування. Таким чином, рольова гра є ефективним засобом формування англомовної комунікативної компетентності, оскільки дає змогу студентам взяти участь у змодельованих ситуаціях повсякденного чи професійного спілкування, сприяє розвитку навичок співробітництва, уміння слухати співрозмовника, аргументувати власну позицію та приймати спільні рішення, забезпечуючи поєднання мовної та соціокультурної компетенцій, а також професійної підготовки.

Актуальним є дослідження Т. Литнєвої, яка обґрунтовує ефективність використання відеоматеріалів як засобу формування та розвитку іншомовної комунікативної компетентності студентів немовних спеціальностей. Авторка наголошує, що відеоматеріали є дидактичним ресурсом, що поєднує візуальний, аудіальний та змістовий компоненти, сприяє розвитку навичок аудіювання, збагачує лексичний запас, формує соціокультурну обізнаність і мотивує до вивчення мови (Литнєва, 2025, с. 1040).

Іншомовна комунікативна компетентність студентів засобами відеоматеріалів формується через вплив на розвиток таких її компонентів, як мовлення і вимова (відеоматеріали надають можливість спостерігати за реальними життєвими ситуаціями та відпрацьовувати свою вимову; вони дають змогу моделювати імітацію різних мовних акцентів та звуків, допомагаючи поліпшити вимову); розуміння на слух (автентичні відеоматеріали допомагають майбутнім фахівцям розвивати навички розуміння мови на слух, розрізняти вимову, інтонацію і мовленнєві засоби, що сприяє поліпшенню аудіювання й розуміння мовлення в реальних умовах); граматика і лексика (відеоматеріали є відмінним джерелом для вивчення граматики та лексики, адже пропонують приклади реального вживання мовних структур і нових слів у контексті, що допомагає засвоїти граматичні правила та збільшити словниковий запас); культурна компетентність (автентичні відеоматеріали допомагають студентам розширити свої знання про культуру і традиції англомовних країн; вони пропонують візуальне сприйняття культурних аспектів, таких як звичаї, свята, традиції, кухня та інші сфери повсякденного життя; це допомагає краще розуміти культурний контекст мови, розвивати толерантність і повагу до інших культур) (Богачик & Байло, 2024, с. 80–81).

Отже, використання відеоматеріалів у процесі навчання іноземної мови є ефективним засобом формування іншомовної комунікативної компетентності студентів немовних спеціальностей. Такий дидактичний ресурс сприяє розвитку аудитивних і мовленнєвих умінь, розширенню лексичного запасу, удосконаленню вимови та поглибленню соціокультурних знань студентів. Крім того, відеоматеріали створюють умови для наближення освітнього процесу до автентичного мовного середовища, що позитивно впливає на мотивацію до вивчення мови. Водночас ефективність їхнього застосування великою мірою залежить від методично обґрун-

тованого добору відеоконтенту, урахування рівня підготовки здобувачів освіти, навчальних цілей та належної організації педагогічного супроводу.

Ще одним ефективним засобом формування англомовної комунікативної компетентності студентів немовних спеціальностей є читання фахової літератури англійською мовою. Науковці Д. Ольшанський, І. Кисельова та М. Терещук наголошують на доцільності поєднання читання з іншими видами мовленнєвої діяльності, насамперед його інтеграції з говорінням, що забезпечує перехід від рецептивної до продуктивної мовленнєвої діяльності й сприяє активному використанню засвоєного матеріалу в професійно орієнтованому спілкуванні (Ольшанський та ін., 2024, с. 142).

Вчені наголошують, що ефективна організація роботи з текстами професійного спрямування має бути організована поетапно. Перший етап (pre-reading task) передбачає виконання завдань, спрямованих на актуалізацію попередніх знань студентів, активізацію лексико-граматичного матеріалу та професійної термінології, а також стимулювання пізнавальної активності. На наступному етапі (while-reading task) відбуваються безпосереднє читання та опрацювання змісту тексту, коли можуть використовуватися певні види підготовчих завдань, що сприяють глибшому розумінню інформації. Третій етап (after-reading task) передбачає виконання комунікативних вправ, спрямованих на перевірку розуміння прочитаного, обговорення змісту тексту, формулювання власної позиції та аргументацію висловлювань, що стимулює розвиток мовленнєвої активності студентів (Ольшанський та ін., 2024, с. 142).

Наукові розвідки теж показують позитивний вплив систематичного опрацювання фахових текстів на розвиток лексичної та граматичної компетентності студентів, що сприяє підвищенню рівня їхньої комунікативної компетентності у професійній сфері (Ольшанський та ін., 2024).

Отже, аналіз наукових досліджень засвідчує, що читання фахової літератури англійською мовою є важливим засобом формування англомовної комунікативної компетентності у студентів немовних спеціальностей. Поєднання читання фахової літератури з іншими видами діяльності, наприклад говорінням, забезпечує інтеграцію рецептивних і продуктивних мовленнєвих вмінь. У цьому контексті застосування комунікативно орієнтованих завдань сприяє не лише розширенню лексичного запасу студентів, а й формуванню їхньої готовності до ефективної міжкультурної та професійної взаємодії в англомовному середовищі.

Л. Купчик, А. Літвінчук, Т. Микитин вважають, що у зв'язку з недостатньою кількістю часу, який відводиться на вивчення англійської мови у ЗВО для студентів немовних спеціальностей із метою формування англомовної комунікативної компетентності, доцільно застосувати засіб «перевернутої аудиторії» (англ. Flipped Classroom), що передбачає самостійне опрацювання теоретичного матеріалу з подальшим його практичним застосуванням під час аудиторної роботи. Така організація освітнього процесу посилює відповідальність студентів за власне навчання, оскільки вони самостійно регулюють час, обсяг і темп опрацювання матеріалу з урахуванням рівня попередніх знань і складності завдань (Купчик та ін., 2023).

На думку Л. Купчик, А. Літвінчук, Т. Микитин, для реалізації моделі «перевернутої аудиторії» оптимальним варіантом навчального ресурсу є автентичні англомовні матеріали, а також електронні ресурси з офіційних вебсайтів, таких як British Council, TED Talks, BBC Learning English тощо. Робота з цими матеріалами передбачає, що студенти повинні вибирати й адаптувати мовні форми відповідно до контексту, враховувати семантичні особливості слів і виразів, прогнозувати реакцію аудиторії, застосовувати відповідні комунікативні стратегії, семантичні та синтаксичні засоби, а також користуватися компенсаторними прийомами й паралінгвістичними засобами (темп мовлення, тембр голосу, гучність, тон тощо). Крім того, така організація навчання сприяє розвитку «м'яких навичок» (soft skills), серед яких: здатність слухати й цінувати думку інших, емпатія, критичне мислення, уміння розв'язувати конфлікти та досягати компромісу, що є важливими складовими ефективної міжособистісної і професійної комунікації (Купчик та ін., 2023). Отже, модель «перевернутої аудиторії» забезпечує

інтеграцію лінгвістичних та соціокультурних компонентів, сприяє активному застосуванню знань у практичній діяльності й, відповідно, розвитку англомовної комунікативної компетентності.

О. Шестель, О. Старинець, О. Заїка вважають, що *метод проблемного навчання* сприяє формуванню англомовної комунікативної компетентності. На їхню думку, застосування методу проблемного навчання створює передумови формування стійких комунікативно-мовленнєвих умов і навичок, розвитку проблемного мислення у майбутніх фахівців, уміння правильно побудови комунікативних ситуацій. Застосування проблемних завдань, які моделюють професійно орієнтовані ситуації, формує здатність майбутніх фахівців аналізувати інформацію, аргументовано висловлювати власну позицію, брати участь у дискусії та приймати обґрунтовані рішення іноземною мовою. Такий підхід стимулює розвиток критичного мислення, забезпечує інтеграцію різних видів мовленнєвої діяльності (говоріння, аудіювання, читання, письмо) з когнітивними процесами, сприяє усвідомленому засвоєнню лексико-граматичних структур (Шестель та ін., 2019). Таким чином, метод проблемного навчання допомагає активізації навчально-пізнавальної діяльності та формуванню англомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців.

Висновки та перспективи подальших розвідок. У зв'язку з євроінтеграційним курсом України і прагненням до вступу у Європейський Союз формування та розвиток англомовної комунікативної компетентності у студентів немовних спеціальностей у вітчизняних університетах набуває особливої актуальності як необхідна умова міжнародної взаємодії. Сучасні наукові дослідження засвідчують, що ефективне формування англомовної комунікативної компетентності потребує інтеграції різних методичних підходів та засобів. Проаналізувавши наукові статті з цієї проблематики, можна стверджувати, що ефективними засобами формування англомовної комунікативної компетентності у студентів немовних спеціальностей є: рольові ігри; використання відеоматеріалів; проблемне навчання; читання й аналіз фахової літератури; засіб «перевернутої аудиторії». Застосування цих засобів сприятиме розвитку мовленнєвих умінь, критичного мислення, соціокультурної обізнаності та формуванню здатності застосовувати здобуті знання у професійно орієнтованому спілкуванні. Отже, комплексне застосування цих засобів забезпечує формування готовності майбутніх фахівців різних галузей до ефективної комунікації англійською мовою.

Перспективою подальших наукових розвідок є проведення емпіричного дослідження щодо ефективності застосування рольових ігор, відеоматеріалів, проблемного навчання, читання й аналізу фахової літератури, моделі «перевернутої аудиторії» у процесі формування англомовної комунікативної компетентності у студентів немовних спеціальностей.

Використані джерела:

- Богачик, М., & Байло, Ю. (2024). Використання автентичних відеоматеріалів як засобу формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх учителів англійської мови у процесі дистанційного навчання. *Іноватика у вихованні*, 1(19), 78–86. <https://doi.org/10.35619/iiu.v1i19.592>
- Верховна Рада України. (2024). *Про застосування англійської мови в Україні*. (Закон № 3760-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20#Text>
- Герасимчук, Г. А., Ковальчук, О. М., & Мельничук, О. В. (2024). Особливості викладання іноземної мови професійного спрямування для студентів немовних спеціальностей ЗВО. *Академічні Студії. Серія «Педагогіка»*, 2, 12–18. <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2024.2.2>
- Жарко, О. (2018). Формування комунікативної компетенції у студентів немовних спеціальностей при вивченні іноземної мови у закладах вищої освіти I-II рівнів акредитації. *Молодий вчений*, 10 (2), 54–59.
- Кабінет Міністрів України. (2022). *Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки* (Розпорядження № 286-р). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#n12>

- Канюк, О. (2020). Особливості викладання англійської мови для студентів немовних спеціальностей. *Український педагогічний журнал*, (2), 117–122. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2020-2-117-122>
- Купчик, Л. Є., Литвінчук, А. Т., & Микитин, І. С. (2023). Формування англійської комунікативної компетентності студентів засобами «перевернутої аудиторії». *Академічні візії*, 24. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10026467> і
- Литньова, Т. (2025). Відеоматеріали як засіб розвитку іншомовної комунікативної компетентності студентів немовних спеціальностей. *Актуальні питання у сучасній науці*, 6(36), 1038–1048. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-6\(36\)-1038-1048](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-6(36)-1038-1048)
- Магієнко, О., & Бучацька, С. (2022). Формування комунікативної компетентності у студентів немовних спеціальностей засобами рольових ігор. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методику навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*, (65), 154–166. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2022-65-154-166>
- Ольшанський, Д., Кисельова, І., & Терещук, М. (2024). Формування англійської комунікативної компетентності студентів немовних спеціальностей на основі читання фахової літератури. *Інноваційна педагогіка*, 67(2), 141–146. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/67.2.28>
- Птушка, А. (2024). Суть та структура іншомовної професійної компетентності студентів технічних спеціальностей. *Освітологічний дискурс*, 46(3), 55–62. <https://doi.org/10.28925/2312-5829/2024.3.6>
- Рідель, Т., & Кириченко, Т. (2020). Щодо питання формування іншомовної професійної комунікативної компетентності у студентів нелінгвістичних спеціальностей закладів вищої освіти. *SWorldJournal*, 18(03), 9–13. <https://doi.org/10.30888/2663-5712.2023-18-03-016>
- Романюк, С., Денисюк, Л., & Данілова, Н. (2022). Формування комунікативної компетентності здобувачів-маркетологів під час вивчення англійської мови. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія»*, 13 (81), 104–107. [https://doi.org/10.25264/2519-2558-2022-13\(81\)-104-107](https://doi.org/10.25264/2519-2558-2022-13(81)-104-107)
- Шестель, О., Старинець, О., & Заїка, О. (2019). Засоби формування іншомовної комунікативної компетентності фахівців сфери обслуговування. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 26(2), 179–183. <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/26.195909>
- Council of the European Union. (2018). *Council Recommendation of 22 May 2018 on key competences for lifelong learning*. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2018.189.01.0001.01.ENG&toc=OJ:C:2018:189:TOC
- Foster-Cohen, S. (2001). Communicative competence: linguistic aspects. In *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences* (pp. 2319–2323). <https://doi.org/10.1016/b0-08-043076-7/03035-7>
- Verhelst, N. D., Van Avermaet, P., Takala, S., Figueras, N., & North, B. (2009). *Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment*. Cambridge University Press. <http://hdl.handle.net/1854/LU-627466>
- Zadorozhna, O., Bodnar, O., Benkovska, N., Korshevniuk, T. & Biliavska, T. (2023). Peculiarities of Forming Communicative Competence in Students of Non-Philological Specialties. *Journal of Interdisciplinary Research*, (2), 27–33. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/737345/>

References:

- Bohachyk, M., & Bailo, Yu. (2024). Vykorystannia avtentychnykh videomaterialiv yak zasobu formuvannia inshomovnoi komunikativnoi kompetentnosti maibutnykh uchyteliv anhliiskoi movy u protsesi dystantsiinoho navchannia. *Innovatyka u vykhovanni*, 1(19), 78–86. <https://doi.org/10.35619/iuu.v1i19.592> (in Ukrainian).
- Cabinet Ministriv Ukrainy. (2024). *Pro zastosuvannia angliiskoi movy v Ukraini*. (Rozporiadzhennia No. 286-r). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20#Text> (in Ukrainian).

- Council of the European Union. (2018). *Council Recommendation of 22 May 2018 on key competences for life-long learning*. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2018.189.01.0001.01.ENG&toc=OJ:C:2018:189:TOC (in English).
- Foster-Cohen, S. (2001). Communicative competence: linguistic aspects. In *Elsevier eBooks* (pp. 2319–2323). <https://doi.org/10.1016/b0-08-043076-7/03035-7> (in English).
- Herasymchuk, H. A., Kovalchuk, O. M., & Melnychuk, O. V. (2024). Osoblyvosti vykladannia inozemnoi movy profesiinoho spriamuvannia dlia studentiv nemovnykh spetsialnosti ZVO. *Akademichni Studii. Seriya «Pedahohika»*, (2), 12–18. <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2024.2.2> (in Ukrainian).
- Kaniuk, O. (2020). Osoblyvosti vykladannia anhliiskoi movy dlia studentiv nemovnykh spetsialnosti. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal*, 2, 117–122. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2020-2-117-122> (in Ukrainian).
- Kupchuk, L. Ye., Litvinchuk, A. T., & Mykytyn, I. S. (2023). Formuvannia anhlomovnoi komunikativnoi kompetentnosti studentiv zasobamy «perevernutoi audytorii». *Akademichni vizii*, (24). <https://doi.org/10.5281/zenodo.10026467> (in Ukrainian).
- Lytnova, T. (2025). Videomaterialy yak zasib rozvytku inshomovnoi komunikativnoi kompetentnosti studentiv nemovnykh spetsialnosti. *Aktualni pytannia u suchasni nauki*, 6(36), 1038–1048. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-6\(36\)-1038-1048](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-6(36)-1038-1048) (in Ukrainian).
- Matiienko, O., & Buchatska, S. (2022). Formuvannia komunikativnoi kompetentnosti u studentiv nemovnykh spetsialnosti zasobamy rolovykh ihor. *Suchasni informatsiini tekhnologii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy*, (65), 154–166. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2022-65-154-166> (in Ukrainian).
- Olshanskyi, D., Kyselova, I., & Tereshchuk, M. (2024). Formuvannia anhlomovnoi komunikativnoi kompetentnosti studentiv nemovnykh spetsialnosti na osnovi chytannia fakhovoi literatury. *Innovatsiina pedahohika*, 67(2), 141–146. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/67.2.28> (in Ukrainian).
- Ptushka, A. (2024). Sut' ta struktura inshomovnoi profesiinoi kompetentnosti studentiv tekhnichnykh spetsialnosti. *Osvitlohichnyi dyskurs*, 46(3). 55–62. <https://doi.org/10.28925/2312-5829/2024.3.6> (in Ukrainian).
- Ridel, T., & Kyrychenko, T. (2020). Shchodo pytannia formuvannia inshomovnoi profesiinoi komunikativnoi kompetentsii u studentiv nelinhvistychnykh spetsialnosti zakladiv vyshchoi osvity. *SWorldJournal*, 18(03), 9–13. <https://doi.org/10.30888/2663-5712.2023-18-03-016> (in Ukrainian).
- Romaniuk, S., Denysiuk, L., & Danilova, N. (2022). Formuvannia komunikativnoi kompetentnosti zdobuvachiv-marketalohiv pid chas vyvchennia angliiskoi movy. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia», seriya «Filologiiia»*, 13(81), 104–107. [https://doi.org/10.25264/2519-2558-2022-13\(81\)-104-107](https://doi.org/10.25264/2519-2558-2022-13(81)-104-107) (in Ukrainian).
- Shestel, O., Starynets, O., & Zaika, O. (2019). Zasoby formuvannia inshomovnoi komunikativnoi kompetentnosti fakhivtsiv sfery obsluhovuvannia. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 26(2), 179–183. <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/26.195909> (in Ukrainian).
- Verhelst, N. D., Van Avermaet, P., Takala, S., Figueras, N., & North, B. (2009). *Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment*. Cambridge University Press. <http://hdl.handle.net/1854/LU-627466> (in English).
- Verkhovna Rada Ukrainy. (2022). *Pro skhvalennia Stratehii rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022-2032 roky*. (Zakon No. 3760-IX). Ukrainy. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#n12> (in Ukrainian).
- Zadorozhna, O., Bodnar, O., Benkovska, N., Korshevniuk, T. & Biliavska, T. (2023). Peculiarities of Forming Communicative Competence in Students of Non-Philological Specialties. *Journal of Interdisciplinary Research*, (2), 27–33 (in English).
- Zharko, O. (2018). Formuvannia komunikativnoi kompetentsii u studentiv nemovnykh spetsialnosti pry vyvchenni inozemnoi movy u zakladakh vyshchoi osvity I-II rivniv akredytatsii. *Molodyi vchenyi*, 10 (2), 54–59 (in Ukrainian).

Oresta Klontsak, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Foreign Languages Department, Ukrainian National Forestry University, Lviv, Ukraine.

Research interests: methodology of teaching foreign languages, innovative approaches to organizing the educational process in higher education, comparative pedagogy, academic service-learning, higher education in US Universities.

MEANS OF FORMATION OF ENGLISH LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE AMONG STUDENTS OF NON-LINGUISTIC SPECIALITIES

Abstract. The article is devoted to the analysis of effective means of the formation of English language communicative competence among students of non-linguistic specialities. The relevance of the study has been substantiated by the need to improve the English-language communicative competence of future specialists in various fields according to modern European integration processes. In order to achieve the goal of the study, methods of analysis, systematization, comparison, and generalization have been used. Approaches to the interpretation of the concepts “communicative competence” and “foreign language communicative competence” have been considered. The structure of the English-language communicative competence, which includes interrelated competencies, namely language, sociolinguistic, sociocultural, general educational, discursive, and compensatory, has been analyzed. The tools that contribute to the development of the English-language communicative competence among students of non-linguistic specialities have been identified and characterized, including role-playing games, the use of video materials, problem-based learning, reading and analysis of professional literature, and “flipped classroom”. It has been established that role-playing games contribute to the development of interpersonal communication by modelling real communicative situations. The use of video materials ensures the development of auditory and speech skills, sociocultural awareness and increases motivation for learning. Work with professionally oriented texts in English contributes to the acquisition of lexical and grammatical structures, the development of critical thinking and the formation of the ability to apply the acquired knowledge in professionally oriented communication. The “flipped classroom” model fosters students’ independence, engages students with authentic resources and combines receptive and productive language skills in the context of professional situations. Problem-based learning develops critical thinking, the ability to analyze information, express students’ own position in a reasoned manner, and make decisions in a foreign language. It has been concluded that the combination of these tools ensures the development of linguistic, communicative, and sociocultural competencies and prepares future specialists for effective communication in English.

Keywords: communicative competence; the English language; students of non-linguistic specialities; role-playing games; video materials; problem-based learning; “flipped classroom”.